

Gevoegde zaken T-129/95, T-2/96 en T-97/96

Neue Maxhütte Stahlwerke GmbH en Lech-Stahlwerke GmbH tegen Commissie van de Europese Gemeenschappen

„EGKS — Beroep tot nietigverklaring — Staatssteun aan staalondernemingen —
Criterium inzake gedrag van particuliere investeerder —
Evenredigheidsbeginsel — Motivering — Rechten van verdediging”

Arrest van het Gerecht (Vijfde kamer — uitgebreid) van 21 januari 1999 ..... II - 21

Samenvatting van het arrest

- 1. Beroep tot nietigverklaring — Beroep krachtens artikel 33, eerste alinea, EGKS-Verdrag — Middelen — Klaarblijkelijke miskennis door Commissie van bepalingen van Verdrag of enige op uitvoering daarvan betrekking hebbende rechtsregel — Begrip (EGKS-Verdrag, art. 33, eerste alinea)*
- 2. EGKS — Steun aan ijzer- en staalindustrie — Begrip — Criterium van particulier investeerder — Uitzicht op rendement (EGKS-Verdrag, art. 4, sub c)*

3. *EGKS — Steun aan ijzer- en staalindustrie — Verbod — Goedkeuring door Commissie (EGKS-Verdrag, art. 4, sub c, en 95)*
4. *Handelingen van de instellingen — Motivering — Verplichting — Draagwijdte — EGKS-beschikking (EGKS-Verdrag, art. 5, 15 en 33, tweede alinea)*
5. *Gemeenschapsrecht — Beginselen — Rechten van verdediging — Eerbiediging in kader van administratieve procedures — Steun aan ijzer- en staalindustrie — Verplichting om ontvanger van overheidsmiddelen te horen over juridische beoordeling van Commissie — Geen (Vijfde stauwcode, art. 6, lid 4)*

1. Voor de toepassing van artikel 33, eerste alinea, tweede zin, EGKS-Verdrag, volgens hetwelk in het kader van beroepen tot nietigverklaring van beschikkingen en aanbevelingen van de Commissie, het onderzoek door het Hof van Justitie geen betrekking kan hebben op een beoordeling van de toestand die voortvloeit uit economische feiten of omstandigheden, met het oog op welke toestand de beschikkingen zijn gegeven of de aanbevelingen zijn gedaan, tenzij de Commissie het verwijt wordt gemaakt, dat zij haar bevoegdheden heeft misbruikt of de bepalingen van het Verdrag of enige op de uitvoering daarvan betrekking hebbende rechtsregel klaarblijkelijk heeft miskend, moet de uitdrukking „klaarblijkelijk” aldus worden uitgelegd, dat zij onderstelt dat de bepalingen van het Verdrag zijn miskend in die mate, dat die miskening schijnt te volgen uit een beoordeling van de toestand met het oog waarop de beschikking is gegeven, welke beoordeling in het licht der bepalingen van het Verdrag kennelijk onjuist is.
2. De begrippen die worden gebezigd in de op staatssteun betrekking hebbende bepalingen van het EG-Verdrag, zoals zij door de gemeenschapsrechter zijn verduidelijkt, zijn van belang voor de toepassing van de

overeenkomstige bepalingen van het EGKS-Verdrag, voor zover zij niet met dit Verdrag in strijd zijn. In zoverre is het dus gerechtvaardigd, bij de beoordeling van de wettigheid van beschikkingen inzake steun in de zin van artikel 4, sub c, EGKS-Verdrag te verwijzen naar de rechtspraak betreffende onder het EG-Verdrag vallende staatssteun.

Om vast te stellen of een overdracht van overheidsmiddelen aan een staalonderneming staatssteun in de zin van artikel 4, sub c, EGKS-Verdrag is, dient daarom te worden nagegaan, of in soortgelijke omstandigheden een particulier investeerder die qua omvang vergelijkbaar is met de organen die de publieke sector beheren, een zo belangrijke kapitaalbreng had kunnen doen.

Ofschoon een particulier investeerder, waarmee het gedrag van een publiek investeerder die doelstellingen van economisch beleid nastreeft moet worden vergeleken, zich niet noodzakelijkerwijs zal gedragen als een gewone investeerder die zijn kapitaal belegt om daaruit op min of meer korte termijn een rendement te halen, zal

hij zich toch ten minste moeten gedragen als een particuliere holding of een particuliere groep ondernemingen met een algemene of sectoriële structuurpolitiek, die wordt geleid door het uitzicht op rendement op langere termijn.

Weliswaar kan een moedermaatschappij gedurende een bepaalde tijd de verliezen van een van haar dochtermaatschappijen dragen om de beëindiging van haar bedrijf onder de beste voorwaarden mogelijk te maken, en kunnen dergelijke beslissingen niet slechts worden ingegeven door de waarschijnlijkheid dat hierdoor indirecte materiële winst wordt behaald, maar ook door andere overwegingen, zoals het behoud van het aanzien van de groep of de heroriëntatie van haar bedrijvigheid, maar een particulier investeerder kan het zich na jaren van aanhoudende verliezen redelijkerwijze niet veroorloven om een kapitaalbreng te doen die economisch gezien niet alleen duurder blijkt dan liquidatie van de activa, maar bovendien is gekoppeld aan de verkoop van de onderneming, waardoor elk vooruitzicht op winst, ook op termijn, verdwijnt.

Bovendien moet onderscheid worden gemaakt tussen de verplichtingen die de staat als aandeelhouder van een onderneming heeft, en de verplichtingen die op hem als overheid kunnen rusten, zodat bij de toepassing van het criterium van de particuliere investeerder elke overweging van sociale aard of van regionaal of sectorieel beleid buiten beschouwing moet blijven.

3. Uit de tekst van artikel 4, sub c, EGKS-Verdrag blijkt niet, dat het in deze bepaling geformuleerde verbod niet geldt voor steunmaatregelen die een geringe vervalssing van de mededinging teweegbrengen. Overigens verplicht deze bepaling, anders dan artikel 92, lid 1, EG-Verdrag, de Commissie niet, vast te stellen dat de betrokken steunmaatregel de mededinging vervalst of dreigt te vervalsen. Het verbod van artikel 4, sub c, EGKS-Verdrag wordt slechts in zoverre afgezwakt, dat de Commissie op de grondslag van artikel 95 van dit Verdrag haar goedkeuring kan hechten aan steunmaatregelen die noodzakelijk zijn ter verwezenlijking van een van de in de artikelen 2 tot en met 4 van het Verdrag omschreven doelstellingen.
4. De door de artikelen 5, tweede alinea, vierde streepje, en 15, eerste alinea, EGKS-Verdrag verlangde motivering moet aangepast zijn aan de aard van de betrokken handeling en de redenering van de instelling die de handeling heeft verricht duidelijk en ondubbelzinnig tot uitdrukking doen komen, zodat de belanghebbenden de rechtvaardigingsgronden van de genomen maatregel kunnen kennen en de gemeenschapsrechter zijn toezicht kan uitoefenen. Het is niet noodzakelijk, dat alle relevante gegevens, feitelijk en rechtens, in de motivering worden gespecificeerd. Bij de beoordeling van de motivering van een handeling moet niet alleen acht worden geslagen op de tekst ervan, maar ook op haar context en op het geheel van rechtsregels die de betrokken materie beheersen. Bovendien dient toetsing aan het motiveringsvereiste plaats te vinden met inachtneming van, onder meer, het belang dat de adressaten of andere betroffenen in de zin van artikel 33, tweede alinea, EGKS-Verdrag, bij een toelichting kunnen hebben.

Zelfs indien een overweging van een bestreden handeling een feitelijk onjuist gegeven bevat, kan dit vormgebrek niet tot nietigverklaring van die handeling leiden, indien de andere overwegingen een motivering verschaffen die op zichzelf toereikend is.

5. De eerbiediging van de rechten der verdediging in iedere procedure tegen een persoon, die tot een voor deze laatste nadelige handeling kan leiden, is een grondbeginsel van gemeenschapsrecht, dat zelfs bij gebreke van een bijzondere regeling in acht moet worden genomen.

Noch uit de tekst van artikel 6, lid 4, van de vijfde staalsteuncode of van enige andere bepaling inzake staatssteun, noch uit de communautaire rechtspraak blijkt evenwel, dat de Commissie, na de belanghebbenden en de betrokken lidstaat te hebben aangemaand hun opmerkingen te maken, de ontvanger van overheidsmiddelen zou moeten horen over de wijze waarop zij de beschikbaarstelling van die middelen juridisch beoordeelt, of de betrokken lidstaat vóór de vaststelling van haar beschikking van haar standpunt in kennis zou moeten stellen. De bekendmaking van een mededeling in het Publicatieblad lijkt een geschikt en toereikend middel om alle belanghebbenden op de hoogte te stellen van het feit dat een procedure als bedoeld in voormelde bepaling is ingeleid.